

QARABAĞ DÜYÜNÜ: ARZULAR ÇİN OLUR

Bəhlul Eminli

Müstəqillik arzuların başlanğıcı, ən ülvisi və şahıdı, - desək yanılmırıq. Yetkin insanın və formalaşmış millətin daxili keyfiyyətlərinin təzahürüdü müstəqillik. İnsanların və millətlərin ən bahalı alması biləcəkləri nemətdi müstəqillik. Bu neməti heç kimə hədiyyə etməzlər. Halal haqqın olsa da müstəqillik heç vaxt ələ-bələ verilmir, Müstəqillik yalnız çətin mübarizələr və böyük itkilər hesabına əldə edilir.

Ötən əsrin 80-ci illərində müstəqilliyimizi 1920-ci ildə beşiyində boğmuş şura hökumətinin qara günləri başlamışdı. Dünya yeniliklərə "hamilə" idi. Birliyin baş ideoloqunun dilindən yeni ifadələr – yenidənqurma, plüralizim, aşkarlıq, demokratiya və bir sözlə, fikir ayrılığı ehtiva edən yeni çağırışlar səslənirdi. "Köhnə arx"a yenidən su axacağına ümidlər görünürdü. Sovetlərin işğalçılıq siyasətinin qurbanı olmuş respublikalar asta-asta silkinir, "VƏTƏN və MİLLƏT yuvası"ndan çıxmaq fürsəti gözləyən milli cəfəkeşlərin "azadlıq küləyi" əsirdi. Sovetlərin başqanı M.Qarbaçov bu "küləyin" sərin və zərif mehini durdurmaq niyyətini ilk dəfə Qazaxstanda əlini qana batıraraq sınaqı.

Yenidənqurma xülyası və sovetlərin süqutu xranologiyası

11 mart 1985-ci ildə Sovet İttifaqına rəhbər seçilən, SSRİ-ni yenidənqurma xülyası ilə irəlilətmək istəyən M.Qarbaçov bundan təxminən il yarım sonra, iqtisadiyyata pis rəhbərlik etdiyinə və korrupsiyaya görə Dinmuhamed Kunayevi tutduğu vəzifədən kənarlaşdırır. Milli dəyərləri nəzə almadan heç vaxt Qazaxıstanda işləməyən, milliyətçə rus Gennadi Kolbini Qazaxıstan KP-nin birinci katibi təyin etdir. Etiraz əlaməti olaraq, dərhal minlərlə qazax tələbəsi 1986-cı il 17-18 dekabr tarixlərində Alma-Atı küçələrinə axışır. Kütləvi mitinqlərin qarşısını almaq məqsədilə şəhərə ordu yeridilir və minlərlə qazaxın qanı axıdır. 200 nəfərdən çox insan həlak olur. Bu SSRİ məkanında ruslaşma və sovetləşmə siyasətinə qarşı ilk etiraz aksiyası idi və 1986-cı il sovet tarixinə millətlərarası toqquşma ili kimi düşdü.

1989-cu il aprelin 8-dən 9-a keçən gecə Tiflisdə Gürcüstan SSR-in Hökumət evi qarşısında keçirilən mitinqin dağıdılması zamanı 10 min nəfərə qədər iştirakçı qoşun və milis tərəfindən əhatəyə alınır. Silahlı qüvvələr tərəfindən təxliyyə yolları məhdudlaşdırıldığından panika və kütləvi basırq nəticəsində 19 nəfər həyatını itirir.

Sovet hikkəsinin ən dəhşətli və ən ağır qanlı nəticələrə səbəb olan növbəti təcavüzü - 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Bakı şəhərində baş verib.

Qoşunların Bakıya fəvqəladə vəziyyət elan edilmədən, qanunsuz yeridilməsi nəticəsində Bakıda və Azərbaycanın rayonlarında 146 nəfər öldürülür, 744 nəfər yaralanır, 841 nəfər qanunsuz həbs olunur.

Bir il sonra – 1991-ci ilin yanvarın 11-dən 13-nə kimi süqut etməkdə olan və son aylarını yaşayan sovetlərin qana susamış rəhbəri M.Qarbaçov öz gücünü Litvanın paytaxtı Vilynisdə göstərdi. Hadisələr nəticəsində 13 nəfər həlak olub, 600-ə qədər adam isə yaralanmışdır.

Baş tutmayan xülya

Tarixi rus şovnizmindən qaynaqlanan bu çirkin xülya istənilən effekti vermirdi. Ona görə də sovet rəhbərliyi əsas diqqəti respublikaların müstəqillik yolunu bağlamağa hesablanmış rıçaqları iş salmağa başladı. Milli və dini qarşıdurmalar və ərazi iddiaları ilə bağlı hazır tarixi oyunlar planı işə düşdü. Bu tarixən - müstəqillik prosesinə mane ola biləcək və ən azından prosesləri müəyyən yerədək ləngidəcək və daha böyük münaqişə ocaqları yaratmağa yeni fürsətlər yaradacaq – “ən sınıamış yol idi».

Ona görə də ruslar sovetlər məkanında baş verən proseslərin əsas ağırlıq mərkəzini özlərinin yaratdığı və ən çox etibar etdikləri, hər cür iyrencliklərə hazır olan ermənilərlə birgə Azərbaycana üzərinə keçirməyə rəvac verdilər.

1988-ci ildə ruslar bünəvrəsi əsrin əvvəlində qoyulmuş planı yenidən işə saldılar. Çox çəkmədi, Qarabağın Topxana meşəsindən “alovlanan» münaqişənin əsas məqsədi, - ermənilərin torpaq iddiası - bəlli oldu. Rus silahlı birləşmələrinin birbaşa iştirakı ilə Dağlıq Qarabağ və ona bitişik rayonlar işğal edildi. 800 mindən artıq azərbaycanlı yurd yuvasından didərgin salındı...

Həsrət uzun çəkdi. 30 il taleyimizə ağrı-acı ilə yazıldı, 27 ildən artıq müddətin nisgili, həsrəti nə qədər insanın qəlbinə dağ çəkdi. Hər bayramda növbəti bayramları öz yurdunda, öz ev-eşiyində keçirmək arzusu puç olub, didib-dağıdırdı içimizi. Bu arzuyla, bu həsrətlə nə qədər insan həyata vida etdi. Lakin, ümidlər ölmədi, millət ruhdan düşmədi, soluxmuş ruhun yenidən qidalanıb pöhrənələcəyi günü gözlədi. Nəhayət, o gün yetişdi. Qisas hissi ilə coşan igidlər düşməni yurdumuzdan qovmaq üçün kütləvi şəkildə könüllü səfərbər oldular. Millət heç vaxt olmadığı kimi bir oldu, bütün qüvvələr eyni hədəfə yönəldi.

Milli birliyimiz Müzəffər ordumuzu “dəmir yumruq”a çevirdi. “Dəmir yumruq” düşmənin başına elə zərbə endi ki, özünə çox arxayın olan işğalçı erməni və onların havadarları zərbənin təsirindən ilk andaca “naqdaunt” oldular. Heç kəsin gözləmədiyi, qısa bir zamanda, - cəmi 44 gündə düşmən ağ bayraq qaldırdı. Cəmi 44 gün bəs etdi ki, cəsur və igid oğullarımız mümkünsüzü etsin. Cəngəvər oğullar düşmənin gözləmədiyi istiqamətlərdən sıldırım qayalarla Şuşaya daxil olub əlbəyaxa döyüşlərdə düşməni məhv etdi. Milli mənliliyimizin simvolu Şuşa azad edildi. 2020-ci ilin 8 noyabrı Şuşanın azad olunduğu gün – Zəfər günü kimi tarixə düşdü. Beləliklə, cəmi 44 gün bəs etdi ki, 30 illik həsrət bitsin.

Axır ki, həsrətin sonu çatdı, o gün gəlib yetişdi. Böyük bəlaya çevrilmiş Qarabağ dünyünü rəşadətli ordumuzun, cəsur və mərd oğullarımızın canı və qanı bahasına çözüldü. Öz yurdundan didərgin salınmış, günahsız yerə qətlə yetirilmiş soydaşlarımızın qanı yerdə qalmadı.

Nəhayət ki, çiyimizdən ağır yük götürüldü. İnsanların çöhrəsi açıldı, ruhumuz rahatlandı. Cəmiyyətdə yeni bir ovqat, həyat eşqi yarandı. İşğaldan azad olunmuş torpaqlarımıza övlad nəfəsi dəydi, yağdı düşmənin viran etdiyi yaşayış məntəqələrimizə günəş doğdu, həyat canlanmağa başladı.

Bu Yaz başqa Yazdı. Bu il başqa tərəvəti, başqa lətafəti var Baharın. Hər bayramda dilədiyimiz ən böyük arzumuz çin olub, bu Novruzda. Arzular ləçək-ləçək, çiçək-çiçək açıb bu il Qarabağ torpağında. Axır ki, bu il arzularımız çin oldu. Ən qədim, ən əziz bayramlarımızdan olan Novruz tonqalları Şuşada Cıdır düzündə alovlandı.

Gözün aydın, MİLLƏT! Arzuların çin olur!